

Neveléstudományi Doktori Iskola

Szakmai beszámoló – 2024

1. fejezet: A doktori iskola 2024. évi működésének bemutatása

1.1. A doktori iskola humánerőforrása

1.1.1. A doktori iskola vezetése (DI-vezető, DIT, adminisztráció)

A Neveléstudományi Doktori Iskola vezetője Prof. Dr. Zsolnai Anikó, aki 2020. november 23. óta tölti be ezt a tisztséget. PhD fokozatát 1998-ban, habilitációját 2008-ban szerezte, 2020 óta az MTA doktora. Témavezetői tevékenysége során eddig 12 doktorandusz hallgatóval dolgozott együtt, témavezetettjei közül 4-en már fokozatot is szereztek. Kutatási területe a szociális és érzelmi kompetencia fejlődése óvodás és kisiskolás korban, valamint a pedagógiai kötődések szerepe a szociális kompetencia fejlődésében. Összesen 180 tudományos közleménnyel rendelkezik, amelyekre összesen 1050 független hivatkozás érkezett (Hirsch index: 14). A doktori iskola vezetése mellett a Kora Gyermekek Pedagógiája Program vezetője is egyben.

A doktori iskola vezetőjét a doktori iskola titkára, Dr. Horváth László, egyetemi adjunktus segíti a mindennapi operatív ügyek szervezésében. Az adminisztratív és szervezési feladatokban a Dékáni Hivatal alá tartozó Doktori Iskolák Titkársága szervezeti egységben dolgozó két ügyvivő szakértő működik közre, akik dedikáltan az NDI ügyeivel foglalkoznak. A Tanulmányi Hivatalon belül az Oktatásszervezési Irodában összesen négy fő dedikált tanulmányi ügyintéző foglalkozik a doktoranduszok ügyeivel.

A doktori iskola legfőbb döntéshozó szerve a Neveléstudományi Doktori Iskola Tanácsa (DIT), amely 14 főből áll (törzstagok, programvezetők) (2024 végén). A DIT ülések között a doktori iskola vezetősége hoz operatív döntéseket az illetékességébe tartozó ügyekben. A doktori iskola vezetősége a doktori iskola vezetőjéből, titkárából, illetve a DIT által választott tagból áll. A szervezeti beágyazottság és kontinuitás érdekében tanácskozási joggal részt vesz az üléseken a doktori iskola korábbi vezetője, a Neveléstudományi Intézet vezetője, illetve egy fő munkatárs a Doktori Iskolák Titkárságáról. Ez a vezetési és adminisztrációs modell az elmúlt évek tapasztalatai alapján jól működik.

1.1.2. A doktori iskola törzstagjai köre

A Neveléstudományi Doktori Iskola törzstagjai¹ és emeritus törzstagjai² 2024 végén:

1. Dr. habil. Dorner Helga (habilitált egyetemi docens)
2. Prof. Dr. Fehérvári Anikó (egyetemi tanár)
3. Prof. Dr. Győri János (egyetemi tanár)
4. Prof. Dr. Halász Gábor (professor emeritus, az MTA doktora)
5. Dr. habil. Kopp Erika (habilitált egyetemi docens) (2024. november 25-től)
6. Prof. Dr. M. Nádas Mária (törzstag emeritus)
7. Prof. Dr. Németh András (törzstag emeritus, MTA doktora)
8. Prof. Dr. Szabó Attila (egyetemi tanár, az MTA doktora)
9. Prof. Dr. Szabolcs Éva (professor emerita) (2025. február 3-tól emeritus törzstag)
10. Prof. Dr. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár, az MTA doktora)

1.1.3. A doktori iskola oktatói, témakiírói, témavezetői

A 2024-es évben a doktori iskola témavezetői szűrést tartott, aminek eredményeképpen az Országos Doktori Tanács aktuális nyilvántartása szerint az NDI 176 oktatóval³, 70 témakiíróval⁴, és 86 témavezetővel⁵ rendelkezik.

Az NDI Minőségfejlesztési Szabályzata⁶ konkrét publikációs teljesítményindikátorokhoz rendeli, hogy ki lehet témavezető vagy társtémavezető a doktori iskolában. A társtémavezetői rendszert tudatosan a témavezetői munka fejlesztésére, illetve az interdiszciplináris együttműködésben rejlő lehetőségek kiaknázására használjuk. A témavezetői és társtémavezetői listát rendszeresen felülvizsgáljuk, és az elvárásokat nem teljesítőkkal való együttműködés felfüggesztését a DIT elé tárjuk szavazásra.

A 2024-es évben 14 új témavezető felterjesztését fogadta el a DIT.

¹ Forrás: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TT&diID=52>

² Forrás: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TE&diID=52>

³ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=O&diID=52>

⁴ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TK&diID=52>

⁵ A teljes lista elérhető: <https://doktori.hu/index.php?menuid=189&lang=HU&tip=TV&diID=52>

⁶ Elérhető:

https://www.ppk.elte.hu/dstore/document/210/NDI_min%C5%91s%C3%A9gbiztos%C3%ADt%C3%A1si%20szab%C3%A1lyzat_2019.pdf

1.2. A doktori iskola szakmai tevékenysége

1.2.1. A doktori iskolai képzés tartalmát, felépítését, képzési tervét érintő változások

A doktori képzés alapozó- és programspecifikus modulokra tagolódik. 2024-ben egy új program alapítását kezdeményeztük Prof. Dr. Fehérvári Anikó egyetemi tanár vezetésével (Nevelésszociológia), amelynek elfogadása folyamatban. Először a 2026-as felvételi eljárás során tervezünk hallgatókat felvenni erre a programra (magyar és angol nyelven egyaránt). Ezzel párhuzamosan a Kutatásmódszertani modul vezetését Széll Krisztián habilitált egyetemi docens vette át.

A 2024-es év végén az alábbi struktúrában működnek az alapozó és programspecializációs modulok:

Alapozó modulok

- a) Elméleti alapozó programmodul (magyar, angol) – Prof. Dr. Németh András, professor emeritus
- b) Kutatásmódszertani programmodul (magyar, angol) – Dr. Széll Krisztián, habilitált egyetemi docens

Programspecializációs modulok

- a) Andragógia Program (magyar, angol) – Dr. Dorner Helga, habilitált egyetemi docens
- b) Elméleti-történeti Pedagógia Program (magyar, angol) – Dr. habil. Garai Imre, egyetemi docens
- c) Gyógypedagógia Program (magyar, angol) – Dr. habil. Perlusz Andrea, főiskolai tanár
- d) Kora Gyermekek Pedagógiája Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Zsolnai Anikó, egyetemi tanár
- e) Kultúra, Sokféleség és Oktatás Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Győri János, egyetemi tanár
- f) Pedagógusképzési és Felsőoktatáskutató Program (EDITE) (angol) – Dr. habil. Kopp Erika, egyetemi docens
- g) Sport és Egészségnevelés Program (magyar, angol) – Prof. Dr. Szabó Attila, egyetemi tanár
- h) Tanulás, Tanítás és Szaktárgyi Pedagógiák Program (magyar, angol) – Dr. Lénárd Sándor, habilitált egyetemi docens

1.2.2. A felvételi eljárás tapasztalatai

A 2024-es időszakban a magyar felvételi eljárás keretében összesen 30 felvételiző jelentkezett. A felvételi folyamatok végén a felvételi bizottságok 24 főt jelöltek

felvételre, ebből 23 főt ösztöndíjas, 1 főt önköltséges helyre. A PPDT döntése alapján végül a 30 jelentkezőből mind a 24 javasolt felvételizőt felvettük, 6 fő került elutasításra.

Az angol nyelvű felvételi eljárás keretében (SH, SCYP, Diaspora) 18 főt felvételiztettünk. Ebből 16 főt javasoltunk felvételre. Angol nyelvű önköltséges képzésre 2 fő jelentkezett, ebből egyet felvettünk, egyet pedig elutasítottunk.

A felvételi tapasztalatokat a bizottságok a 2024-es nyári DIT ülés keretében megosztották egymással. A doktori iskola terv szerint ösztönzi a különböző programok közös felvételiztetését. A tavalyi évben bevezetett változtatás, amely a jelentkezéseket (témavezetői nyilatkozat) programokhoz kapcsolta, illetve a doktori.hu témameghirdetésekből feltüntetett programhoz való kapcsolódás nagyban segítette a jelentkezők témáinak összehangolását a programokkal. A tapasztalatok felülvizsgálata folyamatban.

A 2024-es felvételi során általános tapasztalatunk volt a Stipendium Hungaricum program keretében lebonyolított felvételi eljárás során, hogy az adminisztratív folyamatok rendkívül szűk keresztmetszetet szabnak a szakmai szempontokat érvényesítő felvételi eljárás lebonyolítására, hiszen mire minden ellenőrzésen átesnek az anyagok, a belső egyetemi hivatalokon is átmennek az adatok, megszervezésre kerülnek a bizottságok, az több hetet vesz igénybe. A döntés után pedig szintén a belső folyamataink alapján a DIT és a PPDT döntése is szükséges a felvételre javasoltak listájának elfogadásához. A felvételeket gyakorlatilag március 30. és április 14. között kellett lebonyolítani. Javasoljuk ELTE szinten összegezni a folyamattal kapcsolatos tapasztalatokat és közös álláspontot képviselve tárgyalni a Tempusszal a folyamat racionalizálása érdekében.

A korábbi években jelzett szétszórt kommunikációs csatornák átnézése megtörtént, frissítettük és egységesítettük a megjelenő információt.

1.2.3. A komplex vizsgák tapasztalatai

A 2024. évben 40 fő jelentkezett komplex vizsgára: 37 fő a tavaszi félévben és 3 fő az őszi félévben. A jelentkezők közül 2 fő a tavaszi félévben utólagos passzíválási kérvényt adott be, 1 fő pedig a téli vizsgaidőszakban „nem megfelelt” minősítést kapott a komplex vizsgára, az utóvizsgán pedig nem jelent meg. A fennmaradó 37 fő sikeresen teljesítette a komplex vizsgát⁷.

Ezek mellett a tavaszi félévben 3, az őszi félévben pedig 1 habitusvizsgálattal jelentkezőnk is volt, ők szintén sikeres komplex vizsgát tettek.

⁷ Forrás: Tanulmányi Hivatal adatszolgáltatása

A tavalyi évben jelzett, a komplex vizsgára benyújtott külső/belső opponencia felülvizsgálatára indított eljárásunk eredményeként a terhelések és a pénzügyi nehézségek ellenére megtartottuk a folyamatot, hiszen tartalmas visszajelzést biztosít a hallgatóknak.

1.2.4. Doktoranduszi teljesítmény

A 2024-es évben 18 magyar és 9 külföldi hallgató műhelyvitája zajlott le sikeresen. Ugyanebben az időszakban 21 magyar és 8 külföldi hallgató védése valósult meg. Ebből 26 fő summa cum laude, 2 fő cum laude, 1 fő pedig rite minősítést ért el.

A tavalyi évben jelzett kockázatelemzési eljárást megtartottuk, frissítettük és ezek alapján a minőségbiztosítási folyamatok keretében célzottan odafigyelünk a komplex vizsga és védés előtt álló hallgatókra.

1.3. A doktori iskola infrastruktúrája

1.3.1. Az oktatás, tanulás, kutatás céljára szolgáló helyiségek, eszközök

Az NDI elsősorban az egyetem és a doktori képzéshez kapcsolódó karok infrastruktúrájára épít. A Pedagógiai és Pszichológiai Kar Kazinczy utcai épületében két oktatói szobát is elkülönítettünk a doktorandusz hallgatók számára, ahol több munkaállomást, nyomtatási lehetőséget is biztosítunk a számukra. E lehetőségek ugyan nem teljesen elégítik ki az igényeket, viszont a jelenlegi épületfeltételek mellett a lehetőségek teljes kihasználását jelentik.

1.3.2. Könyvtár, szakirodalom, informatikai rendszerek

Az Egyetemi Könyvtár és a kari könyvtári egységek a doktorandusz hallgatók rendelkezésére is állnak, az alap- és mesterképzésben résztvevő hallgatóktól eltérően ők hosszabb időre is kölcsönözhetnek könyveket. A könyvtári hálózat kiterjedt hozzáférést biztosít a releváns nemzetközi adatbázisokhoz, ezek otthoni elérése is biztosított. A könyvtári állomány az Új Nemzeti Kiválóság Program/Egyetemi Kiválósági Ösztöndíj Program keretében elnyert pályázatok, illetve a kari bővítési folyamatok nyomán folyamatosan kiegészül a kurrens szakirodalmi forrásokkal, közvetlenül a doktori hallgatók igényei alapján.

A munkatársak számára elérhető lehetőségek a doktoranduszok számára is elérhetők (pl. Qualtrics rendszer, SPSS igénylés stb.).

1.4. A doktori iskola kapcsolatrendszere

1.4.1. Hazai és nemzetközi együttműködések, tudományos kapcsolatok, nemzetköziesítés

A doktori programok saját szakmai műhelyeik keretében intenzív nemzetközi kapcsolatokat ápolnak, amelynek keretében vendégoktatás, kutatási együttműködés, műhelyek és egyéb szakmai programok szervezése valósul meg. Elterjedő gyakorlat, hogy külföldi partnereket vonunk be a doktori iskola folyamataiba (pl. komplex vizsga, védési bizottság külső tagja, bírálója), illetve vendégoktatók által tartott kurzusokat hirdetünk a kötelezően vagy szabadon választható tárgyaituk körében.

2. fejezet: A doktori iskola 2024. évi működésének értékelése

2.1. A doktori iskolai képzés szabályzati háttere

Az NDI a hatályos jogszabályok és intézményi szabályok mentén végzi a munkáját. Ebben segítséget nyújtanak a kar Dékáni Hivatal munkatársai.

A szabályzataink elérhetők a doktori iskola honlapján magyar⁸ és angol⁹ nyelven egyaránt.

A 2022-ben megkezdett felülvizsgálati folyamat eredményeként előállítottunk egy részletes listát a szabályzati módosításokról. Ennek belső, DIT általi megvitatása megtörtént, folytatásként a kari hivatalokkal való egyeztetés, szabályzatharmonizáció következik, illetve a kari doktori szabályzatot érintő ügyek egyeztetése a Pszichológiai Doktori Iskolával. A folyamat 2025-ben záródik le.

2.2. A doktori iskola minőségbiztosítási politikája

Az NDI részletes minőségfejlesztési szabályzattal rendelkezik, amely elérhető a doktori iskola honlapján¹⁰. A 2022-es évben megkezdődött a minőségfejlesztési szabályzat felülvizsgálata, annak érdekében, hogy az egyetemi, kari és NDI szintű folyamatok megfelelően összehangolásra kerüljenek, a MAB akkreditációs szempontok beépüljenek. Ez a folyamat várhatóan 2025 folyamán záródik le.

⁸ Elérhető: <https://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/szabalyzatok>

⁹ Elérhető: <https://www.ppk.elte.hu/en/eduscience/regulations>

¹⁰ Elérhető: https://www.ppk.elte.hu/dstore/document/210/NDI_min%C5%91s%C3%A9gbiztos%C3%ADt%C3%A1si%20szab%C3%A1lyzat_2019.pdf

2.3. Minőségbiztosítási feladatok, elért minőségcélok

A 2021-es év során lezajlott a doktori iskola akkreditációja, amelynek eredményeként az NDI 5 évre, monitoring eljárás nélkül megkapta az akkreditációt. Az akkreditációs jelentés elérhető a MAB honlapjáról¹¹. A jelentésben megfogalmazott fejlesztendő területeket a vezetőségi és DIT üléseken megvitattuk, a javaslatok mentén a következők megvalósítását tűztük ki célul, amelyekben az alábbi előrelépéseket tettük a 2024-es évben.

- **törzstagok körének bővítése, utánpótlás-nevelés átgondolása:** a törzstagi állomány 1 fővel bővült
- **ELTE, a Kar és az NDI minőségpolitikájának összehangolása:** folytatódik a munka a kari Minőségirányítási Bizottsággal az egyetemi minőségcélok teljesítése, illetve az NDI minőségfejlesztési politikájának átgondolása kapcsán. A doktori iskola titkára tagja lett a kari Minőségirányítási Bizottságnak.
- **az NDI működéséhez releváns adatfelvételek tudatosabb felhasználása:** a hallgatói lemorzsolódás és előrehaladás nyomonkövetésére és kockázatelemzésre megvizsgáltuk a tanulmányi rendszerből elérhető adatok felhasználhatóságát.
- **szabályzatok, tájékoztatások és felületek frissítése, aktualizálása, kiegészítése a javaslatok mentén:** folytatódik a szabályzatmódosítások egyeztetése, a kari szintű közös kérdések átgondolása.
- **(nemzetközi) hallgatói mobilitás előmozdítása, ösztönzése:** a minőségfejlesztési folyamatok átgondolása során a 2024-es év végén részletesen átgondoltuk és összegeztük a nemzetköziesedésre vonatkozó tapasztalatokat, amelyek visszaforgathatók a hallgatói mobilitás támogatására is.

¹¹ Elérhető: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/ELTE-D16_Jelent%C3%A9s.pdf